

Právna úprava ošetrovateľskej starostlivosti

JUDr. Radmila Strejčková

Banská Bystrica, 21.-22.02.2019

Bratislava, 25.-26.3.2019

Košice, 11.-12.4.2019

Právny rámec

Zákony

- zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti

Právny rámec

Zákony

- zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon)

Vykonávacie predpisy

vyhláška č. 20/2018 Z. z. , ktorou sa ustanovuje minimálny počet lôžok na účely poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb a zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a výpočet minimálneho počtu lôžok pre príslušnú zdravotnú poisťovňu podľa podielu jej poistencov na celkovom počte poistencov podľa príslušného samosprávneho kraja

Vykonávacie predpisy

vyhláška č. 92/2018 Z. z. , ktorou sa ustanovujú indikačné kritériá na poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnych služieb a v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a ktorou sa ustanovuje vzor návrhu zodpovednej osoby na indikáciu poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti osobe umiestnenej v zariadení sociálnych služieb a v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Vykonávacie predpisy

vyhláška č. 95/2018 Z. z. , ktorou sa určuje rozsah ošetrovateľskej praxe poskytovanej sestrou samostatne, samostatne na základe indikácie lekára a v spolupráci s lekárom a rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou samostatne, samostatne na základe indikácie lekára a v spolupráci s lekárom

Štandardné diagnostické a terapeutické postupy

- Komplexný ošetrovateľský manažment pacienta v zariadení sociálnej pomoci,
- Komplexný ošetrovateľský manažment pacienta s dekubitom,
- Komplexný ošetrovateľský manažment predchádzania vzniku dekubitov u rizikového pacienta,
- Komplexný ošetrovateľský manažment pacienta s poruchami správania

Poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti

- Ošetrovateľská starostlivosť je zdravotná starostlivosť, ktorú poskytuje sestra s odbornou spôsobilosťou podľa osobitného predpisu metódou ošetrovateľského procesu v rámci ošetrovateľskej praxe.
- Ošetrovateľská starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb a v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „zariadenie sociálnej pomoci“) je poskytnutá správne, ak je poskytnutá v súlade v súlade so štandardnými postupmi na výkon prevencie, štandardnými diagnostickými postupmi a štandardnými terapeutickými postupmi.

- Ošetrovateľskú starostlivosť v zariadeniach sociálnej pomoci osobám, ktorým sa poskytujú sociálne služby v týchto zariadeniach, poskytujú zamestnanci zariadenia sociálnych služieb, ktorí spĺňajú podmienky na výkon zdravotníckeho povolania.
- Podľa § 10a zákona o zdravotnej starostlivosti zariadenie sociálnej pomoci môže poskytovať ošetrovateľskú starostlivosť, ak ju poskytujú zamestnanci, ktorí spĺňajú podmienky na výkon zdravotníckeho povolania podľa osobitného predpisu.

Povinnosti poskytovateľa

Zariadenie sociálnej pomoci, ktoré poskytuje ošetrovateľskú starostlivosť, je povinné poskytovať ošetrovateľskú starostlivosť v súlade so štandardnými diagnostickými postupmi a štandardnými terapeutickými postupmi, spĺňať základné materiálno-technické vybavenie podľa prílohy č. 1 zákona o zdravotnej starostlivosti a viesť zdravotnú dokumentáciu v súlade so zákonom.

Osoba zodpovedná za poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnej pomoci

- Zariadenie sociálnej pomoci, ktoré má uzatvorenú so zdravotnou poisťovňou zmluvu podľa osobitného predpisu, musí mať určenú osobu zodpovednú za poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti.
- Zodpovedná osoba môže byť určená najviac pre dve zariadenia sociálnej pomoci, ak každé z týchto zariadení sociálnej pomoci má menej ako 10 lôžok určených na poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti, a musí byť v pracovnoprávnom vzťahu s každým z týchto zariadení sociálnej pomoci.
- Zodpovedná osoba nesmie vykonávať činnosť odborného zástupcu poskytovateľa.

Požiadavky na vzdelanie zodpovednej osoby

Zodpovedná osoba musí mať vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore ošetrovateľstvo, trojročnú odbornú prax a musí spĺňať odbornú spôsobilosť na výkon špecializovaných pracovných činností v špecializačnom odbore ošetrovateľská starostlivosť v komunite, pediatrii, psychiatrii, odboroch vnútorného lekárstva, odboroch chirurgie alebo onkológii.

Indikačné kritériá

Zariadenie sociálnej pomoci poskytuje ošetrovateľskú starostlivosť osobe umiestnenej v zariadení sociálnej pomoci, ktorá spĺňa indikačné kritériá na poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti. Splnenie indikačných kritérií v súlade so štandardnými diagnostickými postupmi a štandardnými terapeutickými postupmi posudzuje zodpovedná osoba a indikuje všeobecný lekár na základe návrhu zodpovednej osoby o potrebe poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti.

Indikačné kritériá na poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnej pomoci a vzor návrhu zodpovednej osoby na indikáciu poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti osobe umiestnenej v zariadení sociálnych služieb a v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sú ustanovené vo vyhláške Ministerstva zdravotníctva SR č. 92/2018 Z. z.

Indikačnými kritériami na poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti sú diagnóza ochorenia stanovená lekárom, diagnóza stanovená zodpovednou osobou zariadenia sociálnych služieb a zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa zoznamu sesterských diagnóz, prítomnosť rizika destabilizácie na základe hodnotiacich škál, prítomnosť rizika destabilizácie osoby pri nezabezpečení ošetrovateľskej starostlivosti osobe v súvislosti s prítomným ochorením.

Vyhotovenie návrhu na indikáciu

Návrh na indikáciu poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti vyhotovuje zodpovedná osoba zariadenia sociálnych služieb a zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je osoba umiestnená, a ktorá návrh potvrdí svojim podpisom a odtlačkom svojej pečiatky. Návrh potvrdí lekár svojim podpisom a odtlačkom svojej pečiatky.

Zmluva o poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti

Na základe verejného zdravotného poistenia sa uhrádza ošetrovateľská starostlivosť v zariadení sociálnych služieb a v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ak majú so zdravotnou poisťovňou uzatvorenú zmluvu podľa osobitného predpisu; výšku paušálnej úhrady ustanovuje osobitný predpis.

Uzatváranie zmlúv o poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti

Zdravotná poisťovňa je povinná uzatvoriť v rozsahu minimálneho počtu lôžok zmluvu o poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti so zariadením sociálnej pomoci na základe žiadosti o uzatvorenie zmluvy o poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnej pomoci, ak sa má ošetrovateľská starostlivosť poskytovať osobám, ktoré sú umiestnené v zariadení sociálnej pomoci a spĺňajú indikačné kritériá na poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti, zariadenie sociálnej pomoci má určenú osobu zodpovednú za poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnej pomoci, v zariadení sociálnej pomoci poskytuje ošetrovateľskú starostlivosť najmenej jedna sestra, ktorá spĺňa požiadavky podľa osobitného predpisu a zariadenie sociálnej pomoci spĺňa základné materiálno-technické vybavenie podľa prílohy č. 1 k zákonu o zdravotnej starostlivosti.

Náležitosti zmluvy

Zmluva o poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnej pomoci sa uzatvára najmenej na 12 mesiacov, musí mať písomnú formu a musí obsahovať rozsah ošetrovateľskej starostlivosti, výšku úhrady za ošetrovateľskú starostlivosť ustanovenú cenovým predpisom a splatnosť úhrady za poskytnutú ošetrovateľskú starostlivosť. Zdravotná poisťovňa je oprávnená vypovedať zmluvu o poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnej pomoci, ak zariadenie sociálnej pomoci prestalo spĺňať podmienky na uzatvorenie zmluvy, ak sa preukázalo, že v zariadení sociálnej pomoci sa neposkytuje ošetrovateľská starostlivosť správne, alebo sa preukázalo, že zariadenie sociálnej pomoci nevedie zdravotnú dokumentáciu podľa zákona.

Minimálny počet lôžok na poskytovanie ošetrovateľskej starosti.

- Minimálny počet lôžok na účely poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnej pomoci a výpočet minimálneho počtu lôžok pre príslušnú zdravotnú poisťovňu podľa podielu jej poistencov na celkovom počte poistencov podľa príslušného samosprávneho kraja je ustanovený v prílohe k vyhláške Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 20/2018 Z. z.
- Minimálny počet lôžok pre príslušnú zdravotnú poisťovňu v príslušnom samosprávnom kraji sa vypočíta ako súčin minimálneho počtu lôžok uvedeného v prílohe pre príslušný samosprávny kraj a podielu poistencov príslušnej zdravotnej poisťovne a celkového počtu poistencov podľa príslušného samosprávneho kraja. Podiel poistencov sa vypočítava každoročne k 1. februáru.

Materiálno-technické vybavenie

Základné materiálno-technické vybavenie na poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnej pomoci, ktoré je jednou z podmienok na uzatvorenie zmluvy so zdravotnou poisťovňou, je uvedené v prílohe č. 1 k zákonu o zdravotnej starostlivosti - Základné materiálno – technické vybavenie na poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnej pomoci.

Úhrada za poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti

Úhrada ošetrovateľskej starostlivosti v zariadeniach sociálnej pomoci zo zdrojov verejného zdravotného poistenia sa neviaže na konkrétne zdravotné výkony. Podmieňuje sa uzatvorením zmluvy o poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti. Jej výška je ustanovená na základe zákona o zdravotných poisťovniach.

Paušálna úhrada

Paušálna úhrada ošetrovateľskej starostlivosti v zariadeniach sociálnej pomoci je ustanovená pevnou cenou v cenovom predpise - Opatrenie z 31. januára 2018 č. 07045-44/2018-OL, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 30. decembra 2003 č. 07045/2003 , ktorým sa ustanovuje rozsah regulácie cien v oblasti zdravotníctva v znení neskorších predpisov.

Pevná cena

Pevná cena za poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti osobe, ktorá spĺňa indikačné kritériá na poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnych služieb a zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktoré má uzatvorenú zmluvu so zdravotnou poisťovňou na poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti, je 3,30 eura na osobu a deň v rozsahu minimálneho počtu lôžok na účely poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnych služieb a zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa samosprávnych krajov.

Ošetrovateľská starostlivosť poskytovaná v zar. soc. služieb

Zákonom sa za ustanovených podmienok zabezpečuje úhrada nákladov zdravotnej starostlivosti v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti poskytovanej zariadeniami sociálnych služieb, ktorými sú zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, domov sociálnych služieb a špecializované zariadenie na základe verejného zdravotného poistenia vo výške paušálnej úhrady najmenej v rozsahu minimálneho počtu lôžok.

Dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb

Podľa § 98 ods. 5 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky pri výkone dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb v zariadeniach, ktoré poskytujú ošetrovateľskú starostlivosť podľa § 22, spolupracuje s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky a s Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.

Predpisovanie ZP pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti

Zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach umožňuje sestram a pôrodným asistentkám predpisovať zdravotnícke pomôcky, ktoré využívajú pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti (§ 119a).

Sestra alebo pôrodná asistentka môže predpísať zdravotnícku pomôcku, ktorá je viazaná na odbornosť lekára, len na základe písomného odporúčania odborného lekára. Odborný lekár v odporúčaní sestre alebo pôrodnej asistentke uvedie, ako dlho má sestra alebo pôrodná asistentka zdravotnícku pomôcku pacientovi predpisovať; táto lehota nesmie presiahnuť 12 mesiacov.